

[معماری]

فاضلاب مسجد جامع اصفهان توسط لوله های جمع آوری فاضلاب وارد خزینه حمام می شده است و طبق محاسبات دقیقی که شیخ بهایی انجام داده بود و با طراحی خاص خزینه، این فاضلاب تبدیل به گاز متان می شد که قابل سوختن است. شیخ بهایی با محاسباتی که انجام داده بود، حجم لجن را برای تولید بیوگاز مشخص کرده بود. مهندسان غربی آن محوطه را شکافتند، شمع فوراً خاموش شد و دیگر از آن پس نتوانستند آن را مجدداً بسازند.

دیگر خدمات علمی و عمرانی شیخ بهایی

مهارت وی در ریاضی و معماری و مهندسی معروف بوده و از مهم ترین خدمات شیخ بهایی در رونق بخشیدن به شهر اصفهان تعیین سمت قبله مسجد شاه (امام) اصفهان است. این قبله یابی که با استفاده از ابزارهای آن زمان صورت پذیرفته هفت درجه با جهت واقعی قبله اختلاف دارد. تقسیم آب زاینده رود به محلات اصفهان و روستاهای مجاور رودخانه، طراحی منار جنبان اصفهان که هم اکنون نیز پا بر جاست به او نسبت داده می شود. همچنین طرح ریزی کاریز نجف آباد-اصفهان است که به نام قنات زرین کمر، (یکی از بزرگترین کاریزهای ایران) و مهندسی حصار نجف و شاخص تعیین اوقات شرعی (ساعت آفتابی در مغرب مسجد شاه (امام)) را به او نسبت می دهند.

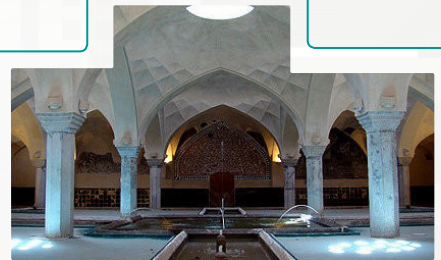

روز معمار

وی در سن ۴۳ سالگی شیخ الاسلام اصفهان شد و تا پایان عمر در دربار صفویان خدمت کرد. شیخ بهایی مرجع تقلید و دانشمند نامدار عصر صفوی در دانش های فلسفه، منطق، هیئت و نجوم، ریاضیات و معماری تبحر داشت. وی در عصر طلایی هنر اسلامی یعنی دوران صفویه، تعداد زیادی از بناها را با تکنولوژی فراتر از عصر خود طراحی کرده و به اجرا درآورد. آثاری همچون نقشه شهر نجف آباد، مهندسی تقسیم آب زاینده رود، طرح ریزی کاریز نجف آباد، حمام شیخ بهایی، معماری حرم امام رضا (ع)، مجموعه کاخ های دولتی اصفهان (دولت خانه)، چینی خانه بقعه شیخ صفی الدین اردبیلی که امروزه از او به یادگار مانده است.

حمام شیخ بهایی

گلخن گرمابه ای است که هنوز در اصفهان برجای مانده و به حمام شیخ بهائی یا حمام شیخ معروف است. این بنا در میان مسجد جامع و هارونیه در بازار کهنه نزدیک بقعه معروف به درب امام واقع است و گلخن گرمابه را چنان ساخته بود که با شمع می گرم می شده و در زیر پاتیل گلخن فضایی تهی تعبیه کرده و شمع افروخته در میان آن گذاشته و آن فضا را بسته بود که شمع تا مدت های مدید همچنان می سوخت و آب حمام بدان وسیله گرم می شد و خود گفته بود که اگر روزی آن فضا را بشکافتند، شمع خاموش خواهد شد و گلخن از کار می افتد.

سال ۱۳۸۳ انجمن مفاخر معماری ایران مراسمی را در روز ۳ اردیبهشت مصادف با سالروز تولد شیخ بهایی برپا کرد و پیشنهاد کرد تا این روز به نام روز معماری شناخته شود. این مراسم در سال ۱۳۸۴ تکرار شد. سال ۱۳۸۵ همزمان با درگذشت سید هادی میرمیران در روز ۲۹ فروردین - که خود از پیشنهاددهندگان تعیین روزی به نام روز معمار بود- بنا شد تا در روز ۳ اردیبهشت مراسمی برای اعطای جایزه میرمیران برگزار شود. نخستین دوره اعطای این جایزه از سال ۱۳۸۶ برگزار شد. سال ۲۰۰۹ از سوی یونسکو به نام سال بزرگداشت شیخ بهایی نامگذاری شد و از این سال (۱۳۸۸) روز ۳ اردیبهشت به طور رسمی به عنوان روز معماری در ایران پذیرفته شده و در تقویم رسمی ایران نیز از سوی دولت ثبت شد. هر ساله در این روز مراسم و همایش هایی در رابطه با معماری یا بزرگداشت معماران در مجامع فرهنگی و هنری و علمی ایران برگزار می شود.

بهاءالدین محمد بن حسین عاملی معروف به شیخ بهایی در ۸ اسفند ۹۲۵ خورشیدی در شهر بعلبک لبنان چشم به جهان گشود و در ۸ شهریور ۱۰۰۰ خورشیدی در اصفهان دار فانی را وداع گفت. در سن ۱۷ سالگی پدرش از سوی شاه طهماسب به مقام شیخ الاسلام قزوین رسید که مهم ترین منصب سیاسی-مذهبی در دربار صفوی بود. وی به مدت ۱۴ سال در این منصب مشغول به کار بود که در سفرش برای زیارت خانه خدا در بحرین درگذشت. شیخ بهایی پس از مرگ پدر در قزوین ماند و از اساتید مختلفی فیض برد.

